

Politiet utfordres på sviktende grunnlag

Solveig Karin Bø Vatnar

Psykologspesialist, Ph.D, Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri, Oslo Universitetssykehus

I Tidsskriftet november 2006 utfordrer Svein Alfarnes politiet til å ta i bruk kartleggingsredskapet SARA:PV for å vurdere risiko for partnervold. Alfarnes skisserer bakgrunnen for at han nå kommer med en slik utfordring. Her avdekker Alfarnes at han ikke er faglig oppdatert på temaet, noe jeg mener er en forutsetning for å utfordre andre yrkesgrupper. Faglig oppdatering er også en forutsetning for å fremme påstander som:

- «Omfanget av partnervald i Norge er ikkje kjent»

Forekomsten av partnervold i Norge er kartlagt. NIBR presenterte våren 2005 en nasjonal forekomstundersøkelse av partnervold som viste at hver fjerde kvinne og hver femte mann hadde vært utsatt for vold av nåværende eller tidligere partner, ti prosent av kvinnene og to prosent av mennene hadde i løpet av livet vært utsatt for det som defineres som alvorlig partnervold (Haaland, Clausen & Schei, 2005).

- «Eksisterende forskning er nesten utelukkende om kvinnelege offer»

NIBRs forekomstundersøkelse (i tillegg til en rekke andre studier) er både rettet mot kvinner og menn som voldsutsatte og som voldsutøvere.

- «Det er skremmende lite som vert gjort for å stoppe partnervalden»

Regjeringen har etter Handlingsplanen «Vold mot kvinner» 2001–2003 (som Alfarnes viser til) iverksatt Handlingsplanen «Vold i nære relasjoner» 2004–2007, som i stor grad retter oppmerksomheten mot voldsutøverne og mot barn som lever i familier med vold. Justisdepartementet gjennomførte nasjonale voldsmålinger i 2003 og 2005 der landets 27 politidistrikter deltok.

Datamateriale fra disse undersøkelsene gir ikke grunnlag for samme optimisme som Alfarnes signaliserer når han sier: «Det er grunn til å tru at dersom politiet i Norge implementerer instrumentet SARA:PV, vil forekomsten av partnervald gå ned.» Politiet mottar under en firedel av alle henvendelsene vedrørende familievold som registreres hos hjelpeapparatet. Fra klinisk arbeid med partnervold, og et påbegynt forskningsprosjekt på fenomenologien i slik vold, har jeg erfart at vesentlige aspekter ved partnervold ikke rapporteres til politiet. Det er også forskjell på hvorvidt man kontakter politiet ved fysisk, psykisk og seksuell vold.

Alfarnes har rett i at systematisk kartlegging av voldsrisiko kan forebygge vold. Det knytter seg imidlertid stor usikkerhet til hvorvidt fenomenologien i partnervold er tilstrekkelig kartlagt til at man skal basere risikovurderingene på instrumentet SARA:PV, som fokuserer på faktorene «tidlegare familievold», «tidlegare vald mot framand», «valdstrugsmål», «valdeleg handling», «rusmiddelbruk» og «psykotiske symptom».

Min kliniske erfaring og foreløpige forskning viser:

- Et mindretall av hjelpsøkende partnervoldsutsatte kan knytte alkohol eller annen rus til partnervold
- Et mindretall av utøverne av partnervold har vært voldelige mot fremmede
- Et mindretall av disse voldsutøverne har vist symptomer på psykiske lidelser
- Et stort flertall av de voldsutsatte rapporterer at de har opplevd å være i livsfare under fysiske og psykiske voldsepisoder
- Flesteparten av de som søker hjelp for partnervold har levd med volden i flere år
- Flertallet av disse har mottatt drapstrusler

Kvinner utsatt for partnervold risikerer å få underestimert faren for ny partnervold dersom risikovurderingen kun baserer seg på faktorene i SARA:PV. Kvinnens risiko for ny vold vil i verste fall øke ved at politiet gjør en risikovurdering som viser lav eller moderat fare for ny vold, mens risikoen faktisk kan være svært høy. Problemstillinger omkring falsk trygghet er politiet seg meget bevisst ved tildeling av voldsalarm og besøksforbud.

Til slutt lurer jeg på om ikke vi psykologer først bør feie for egen dør når det gjelder vårt arbeid med partnervold, før vi utfordrer politiet (deriblant risikovurdering)? I hvert av landets 27 politidistrikter opprettes det nå egne familievoldsteam rundt de etablerte familievoldskoordinatorne. Det er i overkant av det de fleste psykologarbeidsplasser kan skilte med.